

انتشارات دانشگاه حکیم سبزواری

پیامدهای تغییر اقلیم بر شهرنشینی

نویسندگان:

دکتر غلامعباس فلاح قاله‌ری

عضو هیئت علمی دانشگاه حکیم سبزواری

دکتر رضا اسماعیلی

دکتر فهیمه شاکری

سرشناسه	: فلاح‌قاهره، غلامعباس، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: پیامدهای تغییر اقلیم بر شهرنشینی/ نویسندگان غلامعباس فلاح‌قاهره، رضا اسماعیلی، فهیمه شاکری.
مشخصات نشر	: سبزوار: دانشگاه حکیم سبزواری، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۶ص: جدول، نمودار.
شابک	:
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: اقلیم‌شناسی شهری
موضوع	: شهرسازی -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	: تغییرات اقلیمی -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	: تغییرات اقلیمی
موضوع	: شهرنشینی -- جنبه‌های زیست‌محیطی
	: Urbanization -- Environmental aspects
شناسه افزوده	: اسماعیلی، رضا، ۱۳۵۶ -
شناسه افزوده	: شاکری، فهیمه، ۱۳۶۷ -
شناسه افزوده	: دانشگاه حکیم سبزواری
رده بندی کنگره	: QC۹۸۱/۷
رده بندی دیویی	: ۵۵۱/۵۲۵۰۹۱۷۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۰۲۰۴۹

پیامدهای تغییر اقلیم بر شهرنشینی

دانشگاه حکیم سبزواری

نویسندگان: غلامعباس فلاح‌قاهره، رضا اسماعیلی، فهیمه شاکری

ناشر: دانشگاه حکیم سبزواری

نوبت چاپ: اول؛ ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ: معین

صحافی: پاسارگاد

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

مراکز پخش: تهران: خیابان انقلاب - خیابان اردیبهشت - نیش وحید نظری - شماره ۲۷۶

صندوق پستی: ۶۳۴-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۶۶۴۰۰۱۴۴ - ۶۶۴۰۰۲۲۰

سبزوار: توحیدشهر - پردیس دانشگاه حکیم سبزواری - معاونت پژوهشی - فاکس ۴۴۰۱۲۶۳۱ - ۵۱

تلفن ۴۴۰۱۲۵۲۴ - ۵۱

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۹

بخش اول: روندها

فصل اول: مبانی علمی تغییر اقلیم.....	۱۳
۱-۱ سامانه اقلیم.....	۱۳
۲-۱ گازهای گلخانه‌ای.....	۱۶
۱-۲-۱ بخار آب.....	۱۸
۲-۲-۱ دی اکسید کربن.....	۱۸
۳-۲-۱ متان.....	۲۰
۴-۲-۱ اُزن.....	۲۱
۵-۲-۱ نیتروس اکسید.....	۲۱
۶-۲-۱ کلروفلوئوروکربن‌ها.....	۲۱
۳-۱ مفهوم تغییر اقلیم.....	۲۳
۴-۱ تعریف تغییر اقلیم.....	۲۵
۵-۱ مروری بر یافته‌های اخیر درباره تغییر اقلیم.....	۲۶
۱-۵-۱ دمای هوا در سطح زمین.....	۲۸
۲-۵-۱ بارندگی.....	۲۹
۳-۵-۱ دمای قطب‌ها و آب اقیانوس‌ها.....	۲۹
۴-۵-۱ افزایش وقوع پدیده‌های حدی اقلیمی.....	۳۳
کتاب‌نامه فصل.....	۳۵

فصل دوم: شهرنشینی، رشد اقتصادی و تغییرات اقلیمی.....	۳۷
۱-۲ فرایند جهانی شهرنشینی.....	۳۹
۲-۲ شهرها و تراکم اقتصادی.....	۴۸
۳-۲ رشد اقتصادی، مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه‌ای.....	۵۲
۴-۲ تأثیر شکل و وسعت شهر.....	۵۹

فصل نهم: پیوند سیاست‌های اقلیمی در سطح محلی - ملی.....	۲۰۱
۱-۹ دلایل اصلی پیوند سیاست‌های محلی - ملی.....	۲۰۳
۲-۹ الگوهای نهادی: همکاری‌های محلی - ملی در مورد تغییرات اقلیمی.....	۲۰۸
۱-۲-۹ چارچوب‌های ملی محور برای توانمند کردن سطوح مدیریتی از بالا به پایین.....	۲۰۹
۲-۲-۹ آموزش از سطوح پایین به سطوح بالا - از سطح شهرها و مناطق به سطح ملی.....	۲۱۲
۳-۲-۹ مدل‌های ترکیبی.....	۲۱۴
۳-۹ منظور کردن تغییرات اقلیمی در چارچوب‌های توسعه شهری، منطقه‌ای و ملی موجود.....	۲۱۷
۴-۹ مشخص کردن موانع ملی برای اقدامات محلی.....	۲۲۰
کتاب‌نامه فصل.....	۲۲۴

فصل دهم: ابزارهای مالی و تأمین بودجه برای هزینه‌های جدید.....	۲۲۹
۱-۱۰ مشوق‌ها و ابزارهای مالی.....	۲۳۱
۱-۱-۱۰ مالیات‌ها.....	۲۳۳
۲-۱-۱۰ مالیات‌های مؤثر بر کاربری زمین و محیط‌های ساختمانی.....	۲۳۴
۳-۱-۱۰ مالیات‌های مؤثر بر حمل و نقل.....	۲۳۶
۴-۱-۱۰ هزینه‌ها و عوارض.....	۲۳۷
۵-۱-۱۰ پرداختی‌ها و عوارضی که بر استفاده از زمین‌ها و محیط ساختمانی تأثیرگذار است.....	۲۳۹
۶-۱-۱۰ کمک‌های مالی و وام‌ها.....	۲۴۲
۲-۱۰ هزینه‌های جدید شهری و منابع جدید مالی.....	۲۴۴
۱-۲-۱۰ امور مالی کرین.....	۲۴۶
۲-۲-۱۰ دسترسی به بازارهای سرمایه.....	۲۴۸
کتاب‌نامه فصل.....	۲۵۱

نمایه.....	۲۵۳
------------	-----

پیشگفتار

تغییر اقلیم، یک چالش جهانی است که در روبروی ملت‌ها قرار دارد، مخصوصاً در مناطقی که به‌طور مستقیم برخی از جنبه‌های شدید تغییرات اقلیمی را تجربه خواهند نمود. مسئولیت جهانی در برابر تغییرات اقلیمی، نه تنها شامل آگاهی افراد یا تأثیر اعمال آن‌ها است، بلکه شامل یک دیدگاه جهانی برای حقوق و تعهدات مربوط به مصرف، حمل و نقل و سایر جنبه‌های زندگی است. شهروندی جهانی، به معنای پذیرش یک جامعه جهانی از افراد برابر است. بنابراین، احساس پیوستگی، همدلی و پاسخگویی در ارتباط با افراد دیگر که ممکن است از نظر جغرافیایی، دور از ما قرار داشته باشند، جنبه مهمی از اخلاق و مسئولیت جهانی است.

هدف از تدوین این کتاب، آشنایی دانشجویان، استادان، مدیران شهری و سایر صاحب‌نظران از پیامدهای تغییر اقلیم آینده بر شهرها و چگونگی فائق آمدن بر چالش تغییر اقلیم در محیط‌های شهری است. این کتاب شامل ۱۰ فصل است. در فصل اول، کلیاتی در مورد مبانی علمی تغییر اقلیم آورده شده است. اطلاعاتی از رشد اقتصادی، شهرنشینی و تغییرات اقلیمی در فصل دوم بیان شده است. در فصل سوم، به تأثیر تغییرات اقلیمی بر مناطق شهری پرداخته شده است. در فصل چهارم، به منافع اقتصادی اقدامات اقلیمی از جنبه شهری اشاره شده است. بسته سیاست‌های شهری، در فصل پنجم بیان شده است. در فصل ششم، تأثیر شهرها بر الگوی توسعه سبز توضیح داده شده است. مدیریت چندسطحی، در فصل هفتم بیان شده است. در فصل هشتم، به مدیریت در سطح منطقه‌ای و محلی پرداخته شده است. در فصل نهم، پیوند سیاست‌های اقلیمی در سطح محلی - ملی بیان شده است. در فصل دهم، به بررسی ابزارهای مالی و اختصاص بودجه برای رفع هزینه‌های جدید مربوط به تغییرات اقلیمی پرداخته شده است.

این کتاب در ۳ بخش تهیه شده است. بخش اول مربوط به روندهای اقلیمی و شهری

است که در فصل‌های اول تا چهارم توضیح داده شده است. بخش دوم در مورد سیاست‌های رقابتی است که در فصل‌های پنجم و ششم بیان شده است. بخش سوم مربوط به حکمرانی است که در فصل‌های ششم تا دهم به بیان آن‌ها پرداخته شده است.

این کتاب می‌تواند منبع مناسبی برای دانشجویان رشته‌های برنامه‌ریزی شهری، شهرسازی، معماری و سایر رشته‌های مرتبط باشد. این کتاب همچنین منبع مناسبی برای مدیران شهری است تا بر اساس آن تمهیدات لازم را بیندیشند و سیاست‌های خود را در زمینه طرح‌های شهری، برای فائق آمدن بر تغییرات احتمالی اقلیم آینده، تدوین نمایند. پیکره اصلی این کتاب، مطالب ترجمه‌شده از کتابی با عنوان Cities and Climate Change از انتشارات سازمان همکاری و توسعه اقتصادی است که در سال ۲۰۱۰ میلادی منتشر شده است و با اندکی تلخیص و اضافه نمودن مطالبی از منابع دیگر، تقدیم علاقه‌مندان می‌شود. با تمام دقتی که در نوشتن کتاب حاضر صورت گرفته است، خالی از اشتباه و خطا نخواهد بود. بنابراین، از همه خوانندگان ارجمند تقاضا داریم کاستی‌های احتمالی آن را به بزرگواری خود ببخشند و برای رفع آن‌ها در چاپ‌های بعدی، نویسندگان را از بیان آن‌ها محروم نفرمایند.

دکتر غلامعباس فلاح قالهری

دکتر رضا اسماعیلی

دکتر فهیمه شاکری